

Co se stalo we Widni?

sděleno pro mé milé krajany na Moravě,

d. l. e

J. F. Castelli,

přeloženo od A. Růsawského.

Wy budete slyšet o hrozném powstání we Widni, ano Wám bude powidáno o strassných věcech, o wraždách, palení a hubení, a Wy se budete báti (rozumí se ti lepší) a luza si bude myslet, hubme a palme my také. To ať si nechá každý zajít, neboť to jest Bohu žel, jen špatný přídavek, který se často i při těch nejlepších věcech, we světě wy nachází, a proti kterému od každého dobromyslného ty nejlepší prostředky zadány byly. Za Wám tehdy s tímto chci, moji milí dobří wenkované a krajane, powědět, co se zde stalo, jak se to stalo, a proč se to stalo, abyste i Wy tyto věci jak náleží se zdowěděli, a ne nepravé mínění o nich dostali, tyto věci, které pro naši zem, pro náš národ a proto i pro Wás radostné jsou, které co říše rakouská nad nami panuje, se nestaly.

Wy sme se oswobodili, an sme našeho dobrého země pána od wšech těch oswobodili, kteří mu špatně radili, kteří působili zed mezi nim a nami, tak že on nemohl slyšet, oě jeho lid prosi. Takového něco se owšem nemohlo tak lehce stát, aby každý z nás k tomu svoje swáteční štaty byl oblekl, nýbrž to se muselo vážně a důrazně stát, sic by ti, kteří okolo našeho země pána byli, jemu zase straku na wrbě ukazovali. Muselo se tehdy hledět, aby oni také porozuměli, co žádost lidu jest, a aby i tato žádost

ř usším nasseho země pána přišla. To by se owsšem nebylo stalo, kdyby se bylo o těchto věcech jen po tajmu mluvilo, a kdyby se bylo dočista jemně vystoupilo, ne, ono se muselo křičet, a to z celého hrdla.

Tu jeden rozumný muž vše přání lidu, t. j. spravedlivě sepsal, mnoho tisíc tuto písemnost podepsalo, a pak je rakouským stavům předložili, proto že se vědělo, že oni dne 13^{ho} Března v své sněmovně se sejdou. Že tato věc do dobrých rukou přišla, je jisto, neboť stavové mají zvláštně být první rádci nasseho země pána, poněvadž nejlépe vědí, co jejich zemi užitečné je, a protož také prosby a žádosti lidu nejlépe země panu přednest mohou. Dni to owsšem blouho nemohli udělat, poněvadž ti, co okolo císaře pána byli, jim žádné moci nenechali, ale v posledních časech již počali swá práva zastávat, a proto si také celou důvěru u lidu ztrátili.

Ta písemnost, o které sem mluvil, byla stavům předložena, a študenti, nassi hodni, srdnati študenti, sláva jim! ai žijou! předložili také podobnou písemnost zemským stavům, sli wšak ale hned sami 13^{ho} t. M. do sněmovny, aby se přesvědčili, co se stane.

Tu se stal owsšem náramný povyř, křičelo se, že se zdalo, že to stavení spadnout musí. Stavové se chtěli ve swém sale ještě poradit, ale již se jim ani času nenechalo, neb ti tisícové a tisícové lidu neuctili spíše, až stavové přislíbili: My chceme v tu chvíli wšichni ř císaři panu jít a jemu Wasse prosby přednest. Na tyto slova powstalo hrozné plesání a stavové sli v tu chvíli ř císaři panu.

Mezi tím se owsšem mnohé stalo, že by bylo ř přání, kdyby se to ani nebylo stalo. Lid wyloukl v sněmovně wšecky okna a v jednom sale wšechno rozlámal, poněvadž se domýšlel, že stavové nechťeji jeho žádost vyplnit a wojáci několik newinných osob zastřelili.

Wojáci owsšem nemohou za to, ale ten, co jim střilet poroučel, na jeho místě bych nechtěl být. Nebo na neozbrojený lid, který něco pravého žádá, se nemá střilet.

Abych Wám to tehdy dále wypravowal, stavové sli tehdy ř císaři, tento dobrý pán uslyšel od nich, jak to v jeho zemi wylízi, a bez pochyby se podivil? On to nahlídl, jak ti, kteří okolo něj byli, jen vše pod pokličkou dělali, a když se tato odkryla, a on widěl, co se dělo, tak se naklonil ř té straně, která mu pravdu powěděla, a v třech dnech byly wšecky žádosti lidu vyplněny.

Předně poručil země pán, aby se národní garda zřídila t. j. stráž, která porádek a jistotu v městě zase uvest měla. On natíbil, aby wšichni ti, kteří se přihlásí zbraň ze zbrojnice obdrželi, s čímž dokázal, že se swých poddaných nebojí. A nemá se jich také co bát, ačkoliw lid rozšápaný byl, proti němu, předce nic nemel, nýbrž jen proti

jeho vůlí. Ve dvou dnech stálo přes 50,000 lidu v zbrani, a tito dobří lidé se spojili s měšťany a starají se nyní o pořádek a pokoj jak v městě tak v předměstích.

Dále povolil zeměpán svobodu tisku. Víte, milí krajané, co to je? To je Vám ta nejlepší výhoda.

Ona pozůstává v tom, že každý může tišknout nechat, co chce, jen když to před Bohem a před svým svědomím zodpovídat může. Dříve se muselo všechno na jeden úřad zaslát, kdež ti páni, kteří při tom úřadu byli, zakázali a nebo vystřejchli, co chtěli, když by se byl někdo opovážil nějakému velkému pánu povědět, že to neb ono dobře neudělal! — to se vystřejchlo — kdyžby někdo byl psal — ti ubožáci sedláci, tam nebo tam jsou od jejich pana zpráveho velmi drancováni a utiškováni — vystřejchnuto! kdyžby někdo byl vládu na něco upamatoval, že tu to neb tam ono není dobře — vystřejchnuto! zkrátka takový pán musel všechno, co jenom k pravdě podobno bylo, a vlády nebo velkých pánů se tejkalo, vystřejchnout, nebo kdyžby to byl nechal, byli by jej z jeho služby vystřejchli. Toto všechno již přestane, a může se všechno tišknout, ti, kteří to budou číst již uznají, jestli je to dobré neb zlé, a, kdyžby se někdo opovážil něco nepravého neb nectnostného psát, ten se jistě pak vezme za krk. Ale pravdu může každý směle mluvit a psát, chyby, které se stanou, a od kterých žádný svobodný není, můžeme každému, nechť i zlaté kříže a hvězdy na kabátě nosí, do očí povědět, každý může oznámit, kde ho střevíc tlačí, aby to ti čtli, kteří jej volnější udělat můžou, aby víc netlačil, není to tehdy něco krásného a dobrého?

Tomuto všemu posadil zeměpán ještě korunu, aneb lépe řečeno] položil základ, anž Konstituci povolati velel. To slovo Konstituci znamená totiž jako základní zákon k řízení země. Takové základní zákony nedělá jenom jeden sám, jak by se mu líbilo, nýbrž při této správě musejí lidé ze všech stavů býti a sice většina z vás (rozumí se ti moudřejší) každý musí upřímně říci, co by pro jeho stav nejprospěšnější bylo, a pak všechno, co se udá, musí se dále poradit, a podle toho se pak zákony vlády ustanoví. Tu se k. p. vy počítá, jak mnoho se přijme a mnoholy se vydat může, a když ministr něco udělá, co činit neměl, tak se může k odpovídání potahovat. Řekněte mně, není to dobrodini, že by se do nebe vyškát mohlo? A to byla žádost lidu, o kterou tak hlasitě volali, a což nám náš císař pán nyní dovolil. Sláva mu! ať žije! a pokojně ať žije!

Tak to ti, kteří tak vysoce postaveni byli, spozorovali, že se jim sáha do živeho, a že náš lid pevnou vůli má a si důvěruje, vůli svou vyslovit, co oni mysleli, že by možné nebylo, tak oni svoje svědky sebrali, a nechali nohám vědet. My sme jim přáli šťastnou cestu, a ani sme se jich neptali, co sebou vzali.

To se, moji milí krajané, ve Vidni stalo, to se taky stat muselo, poněvadž to jinácím způsobem poridit možná nebylo, tomu křiku se nemohlo vyminout, poněvadž se ale všechno vyplnilo, co se žádalo, tak se musí zase každý utišit.

Pročez i Vy, drazi venkované, nemáte již nic na práci, neb my sme se zde o Vás ve Vidni postarali. Pročez se nenechte nawádět ob lidi, kteří tomu nic nerozumi, a pomyslete si, že my zde dobře víme, jak potřebny je sedlák, a že jen jemu za Boží dar co děkovať máme, a že při těchto správách i na něho se ohled bráti musí.

Tedy s panem Bohem, a pokoj císaři panu a všem dobrým lidem.

Sammlung L. A. Frankl

K dostání u Bojtrécha Benedikta, knihkupce ve Vidni, na Lobkovičím náměstí, číslo 1100.

Existěno u M. Kella.